

THE ISSUE OF CYPRUS IN THE EU ACCESSION OF TURKEY

Yazar/Author: Öğr.Göv.Özlem Tan*

Abstract

The Island Cyprus is at a strategic location, one that enables energy resources in Middle East, Central Asia and Caucasians to open up to the world. It has a significant stepping stone position to have influence over Middle East. The Island is at a crucial region also for Turkey in terms of a safe travel from the South into the Mediterranean Sea, the control and strategic defense depth of territorial waters, continental shelf and air space serving to keep the marine transportation in the region under control. The Structure of the Republic of Cyprus which was originated in 1960 was a structure calling for a coexistence largely based upon the regulation of the business and wealth and the preservation of the separate entities by the Greek and Turkish in the island themselves. However this recipe was spoiled because the Greek rejected their rights and engaged in violence towards the issue. The isolation of Cyprus Turkish population from its joint determination right proposed in the constitutional law and secured via London and Zurich Agreements formed a basis for firstly the announcement of Turkish Federated State of Cyprus and then in 1983 the announcement of Turkish Cypriot State with regard to their self-determination right in the expectation of the formation of a federal state. The order has been maintained about 35 years due to the existence of Turkish Republic of Northern Cyprus and its condition in the island. The controversial issue over the recent years results from the relationship of both Turkey and Cyprus with EU. One of the significant agenda topics of Turkish Foreign Policy which developed after cold war is full membership in the EU. However one of the barricades put forward by the EU for Turkey's membership is Cyprus problem. The EU uses the Cyprus problem as a trump card for the membership. By granting Greek Populated Southern Cyprus a full membership in 2004, the EU both acted improperly against the international law and dragged Cyprus problem further into a deadlock. The force policy of the EU towards Turkey gradually increased with the full EU membership of Greek Populated Southern Cyprus and the EU used the resolution of Cyprus problem as a negotiation weapon. In its approach towards Cyprus problem, the EU could not sufficiently activate its smooth power elements on the issues of identity, safety and domination of the parties, did not balance nor assume impartiality between the parties, did not produce bi-communal projects and pushed the resolution of the problem off on to Turkey. Turkey has always stood behind Turkish Republic of Northern Cyprus. The Cyprus problem is an issue concerning Turkey's security and reliability.

The Key Words: Cyprus Island, Cyprus Problem, European Union, Strategic Significance.

TÜRKİYE'NİN AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİNDE KIBRIS SORUNU

Özet

Kıbrıs Adası stratejik bir konumdadır. Orta Doğu, Orta Asya ve Kafkaslardaki enerji kaynaklarının dış dünyaya bir konumdadır. Orta Doğu'da etkili olabilmek için önemli bir sıçrama tahtası pozisyonundadır açılmasını sağlayan. Ada, Güneyden Akdeniz'e emniyetli bir şekilde inmek, bölgedeki deniz ulaşımını kontrol altında tutan karasuları, kıta sahanlığı ve hava sahasının kontrolü ve stratejik savunma derinliği açısından Türkiye için de oldukça önemli bir bölgedir. 1960 yılında oluşturulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin yapısı adada ki Rumların ve Türklerin büyük oranda işlerini, varlıklarını kendilerinin düzenlemeleri ve ayrı varlıklarını korumaları esasına dayanan bir arada yaşamayı öngören bir yapıydı. Fakat Rumların, bu hakkı reddetmesi ve buna yönelik şiddet uygulamaları nedeniyle bu formül bozulmuştur Kıbrıs sorunudur. AB Kıbrıs sorununu üyelik için bir koz olarak kullanmaktadır. AB,2004 yılında Güney Kıbrıs Rum Kesimini tam üye yaparak hem uluslararası hukuka aykırı . Kıbrıs Türk toplumunun anayasada öngörülen ve Garanti anlaşmasında teminat altına alınan birlikte belirleme hakkından soyutlanması, onların bir federal devlet oluşturulması beklentisiyle self- determination hakkına istinaden önce Kıbrıs Türk Federe devletinin ilanına, arkasından 1983'de bağımsız Kuzey Kıbrıs Türk Devleti'nin ilanına zemin hazırlamıştır. KKTC'nin varlığından ve adadaki oluşan durumdan dolayı yaklaşık 35 yıla yakın bir zaman sükunet sağlanmıştır. Son yıllardaki çekişmeli durum ise gerek Türkiye'nin gerekse Kıbrıs'ın AB ile olan ilişkilerinden kaynaklanmaktadır. Türk Dış Politikası'nın soğuk savaş sonrası oluşan en önemli gündem maddelerinden biride AB'ye tam üyeliktir. Fakat AB tarafından Türkiye'ye üyelik için öne sürülen engellerden biride davranmış hem de Kıbrıs sorununu daha da çıkmaza sürüklemiştir. Güney Kıbrıs Rum Kesiminin AB'ye tam üyeliği ile AB'nin Türkiye'ye yönelik baskı politikası giderek artmış ve Kıbrıs sorununun çözümünü bir müzakere silahı olarak kullanmıştır. AB, Kıbrıs sorununa

yaklaşımında tarafların kimlik, güvenlik ve egemenlik konularında yumuşak güç unsurlarını yeterince devreye sokamamış, taraflar arasında denge ve tarafsızlık gözetmemiş, iki toplumlu projeler üretmemiş ve sorunun çözümünü Türkiye'ye yıkmıştır. Türkiye daima Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin arkasında durmaktadır. Kıbrıs sorunu Türkiye'nin güvenlik ve güvenilirliğini ilgilendiren bir konudur.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs Adası, Kıbrıs Sorunu, Avrupa Birliği, Stratejik Önem.

*Öğr.Göv, Namık Kemal Üniversitesi,Saray Meslek Yüksek Okulu ,otan@nku.edu.tr.

Giriş

Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerinde Kıbrıs sorununun önemli olduğunu söyleyebiliriz.Bu sorun aslında Yunanistan'ın 1981 yılında Avrupa Birliği'ne üyeliği ile başlamış ve 2004 yılında ise Güney Kıbrıs Rum Kesiminin tüm adayı temsilen Avrupa Birliğine alınması ile zirve yapmıştır.Bu sorunun çözümü Avrupa Birliği tarafından, Türkiye'nin üyeliği için bir dayatma olarak kullanılmakta bu durum Türkiye'nin tepkisini çekmektedir.Bu çalışmada Kıbrıs sorunu ,Kıbrıs Adasının önemi,sorunun tarihsel gelişimi çerçevesinde incelenmiş ve Türkiye'nin olası AB üyeliğine etkisi analiz edilmeye çalışılmıştır.Çalışma yapılırken literature taraması yapılmış ve yazılı kaynaklardan yararlanılmıştır.

1. Kıbrıs Adası ve Önemi

Kıbrıs Adası, Orta Doğu, Kafkaslar ve Orta Asya'daki enerji kaynaklarının dış dünyaya açılımını ve Cebelitarık, Süveyş ve Karadeniz üzerinden işleyen deniz ticaretini kontrol edebilen bir konumdur.Ada, aynı zamanda Orta Doğu'daki kriz bölgelerine müdahale için bir şıçrama noktasıdır.Ada, Akdeniz'in bütünü,Avrupa'yı,çevre ülkelerini ve bu ülkelerin uzantılarını etkileme özelliği taşıması nedeni ile güç odaklarının ve adanın durumundan doğrudan etkilenen ülkelerin kontrol etmek istediği bir konumda olmuştur.

Kıbrıs Adası Türkiye için, güneyden Akdeniz'e emniyetli çıkış imkanı sağlayan bölgedeki deniz ulaştırma hatlarını kontrol altında bulunduran, karasuları, kıta sahanlığı, hava sahaları kontrolü ve Türkiye'nin stratejik savunma derinliği açısından önem taşıyan bir bölgede bulunmaktadır.Kerkürk-Yumurtalık ve Bakü-Tiflis-Ceyhan petrol boru hatları İskenderun Körfezine açılmaktadır.Kıbrıs'ın Türkler için önemli bir boyutu da Ada'da yaşayan Türklerden kaynaklanmaktadır.Kıbrıs,tarihi boyunca kesintisiz olarak en uzun süre olarak 307 yıl Türklerin hakimiyetinde kalmıştır. Kıbrıs Türkiye için ,Osmanlı'dan kalan miras,güvenlik ve güvenilirlik meselesidir.Kıbrıs hiçbir zaman bir ulusun yada bir devletin,sadece kendi dininden veya ırkından olanların yaşadığı bir ada olmamıştır.Bunun her denemesi ada'da büyük çalkantılara sebep olmuştur.Kıbrıs Adası Kıbrıs Türkü açısından KKTC olarak bir vatandır.KKTC Kıbrıs Türkü için var olmanın,egemen olmanın ve güvenlik içinde olmanın bir göstergesidir.

2. Kıbrıs Sorununun Tarihsel Süreci

Kıbrıs Adasının tarihi 10 bin yıllık bir geçmişe dayanır.Kıbrıs Adası üzerinde egemenlik kuran ilk devlet Hititlerdir.Daha sonra Asur egemenliği altına girmiştir.Kıbrıs,Büyük İskender tarafından ele geçirilince Romalılar Kıbrıs'ın sahibi olmuşlardır.395 tarihinden başlayarak Bizans egemenliğine girmiştir.Türk-Kıbrıs ilişkisi, Gıyasettin Keyhüsrev zamanında Türkler'in Antalya'yı ele geçirmesiyle başlamıştır.Kıbrıs 1489 yılında Venediklilerin yönetimine geçmiş,1453'te İstanbul'un Türkler'in eline geçmesi ve Bizans İmparatorluğu'nun sona ermesi ile Doğu Akdeniz'in kontrolü için Venedik ile Osmanlı arasındaki rekabet artmıştır.1517 yılından itibaren Kıbrıs, 307 yıl Türkler'in hakimiyetinde kalmıştır.1517 yılından sonra bu Adaya Anadolu'dan gelen

binlerce Türk ailesi de katılmıştır. Kıbrıs 1878 yılında İngiltere' nin Rusya'ya karşı Osmanlı Devleti'nin yanında yer alması koşulu ile geçici olarak devredilmiş, fakat Ada hukuken Osmanlı Devletine bağlı kalmaya devam etmiştir. Ancak 1. Dünya Savaşında İhtilaf Devletleri safında olan İngiltere Adayı ilhak etmiş, Türkiye ise bu tek taraflı kararı ancak Lozan Antlaşması ile kabul etmiştir. Kıbrıs İngiltere'nin eline geçtikten sonra, Adadaki Türkler Türkiye'den kopmamışlardır ve Anadolu'nun bir parçası olan Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakı için Yunanlılar ve Kıbrıs Rum tarafından yapılan türlü girişimlere karşı çıkmışlardır. Kıbrıs Rumları, Yunanistan'a bağlanmak isteklerini gerçekleştirmek için, gündeme gelen self determinasyon parolası ile Kıbrıs meselesini BM'e götürmüşlerdir. 1950 yılında Kıbrıs meselesi ilk defa BM önüne gelmiştir. 1950 yıllarında artan bağımsızlık istekleri sonucunda Adada bulunan topluluklar 1960 yılında Kıbrıs Cumhuriyetini kurmuşlardır.

1960 yılında uluslararası camiaya bağımsız bir devlet olarak katılan Kıbrıs Cumhuriyeti kuruluş yıllarındaki koşullar itibariyle uluslararası ve ulusal uzlaşya istinaden ortaya çıkmış bir devlettir. Kıbrıs sorunu uluslararası barışı tehdit eden bir konu olarak Türkiye'yi, İngiltere'yi ve Yunanistanı ilgilendirmekteydi. Söz konusu devletler 1960 yılında Zürih ve Londra'da bir araya gelerek adanın taraf devletlerden birinin egemenliğinde kalması, bölünmesi yada bir devlete katılması yerine bağımsız bir devlet olarak uluslararası camiaya katılmasını ve bu katılımın koşullarını kabul ettiler. Garanti anlaşması, uluslararası uzlaşının sonucu olarak Kıbrıs devletinin bağımsızlığını, ülkesel bütünlüğünü ve güvenliğini garanti konusu olarak teminat altına alırken, ulusal uzlaşının ifadesi olarak anayasanın temel hükümlerini teminat altına almıştır. Garanti konularının yer aldığı 2. madde Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bir başka devlete katılmasını ve taksimini de yasaklamıştır. Kıbrıs Cumhuriyeti anayasası, ulusal uzlaşyayı, sayısal verilerden uzak bir anlayış içinde, her iki ulusal grubun genel iradeyi birlikte belirleme hakkını kabul ederek ve bunları değiştirilmesi mümkün olmayan temel hükümler olarak ilan ederek sağlamıştır. Kıbrıs sorunu, Kıbrıs Anayasası'nın temel hükümlerinin ihlali nedeniyle 1963 yılında yeniden uluslararası platforma taşınmıştır. Barış içinde birlikte yaşama prensibi adına Kıbrıs için bulunan formül, Kıbrıs Rum toplumunun, Türk toplumunun birlikte belirleme hakkını reddetmesi ile işlerliğini yitirmiştir. Bu durum 1983 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Devleti'nin ilanına zemin hazırlamıştır. Anayasa'nın temel hükümleri içinde mütalaa edilmesi nedeniyle Garanti anlaşmasının teminatı kapsamına giren Türk toplumunun birlikte belirleme hakkının ihlali bir taraftan ulusal barışı, diğer taraftan da uluslararası barışı bozmuştur. Heterojen yapılu toplumlarda birlikte belirleme hakkı toplumsal uzlaşının ön koşuludur.

Avrupa Birliği'nin, Güney Kıbrıs Rum Kesimini 2004 yılında tam üye olarak AB'ne dahil etmesi Kıbrıs sorununun uluslararası alanda kalmasına sebep olmuştur. Çünkü GKRY'nin AB'ne tam üye yapılması ile Garanti antlaşmasının 50. maddesi ve 2. maddesi ihlal edilmiştir. 50. madde, Kıbrıs'ın sadece Türkiye ve Yunanistan'ın üye olduğu uluslararası kuruluşlara katılmasını mümkün görmektedir. 2. madde ise, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bir devlet ile siyasi ve ekonomik birliğe girmesini yasaklarken, aynı paralelde Kıbrıs Cumhuriyeti'nin bir başka devlete katılmasını ve taksimini de yasaklamaktadır.

3. Avrupa Birliği-Türkiye İlişkileri Kapsamında Kıbrıs Sorunu

Türk Dış politikasının soğuk savaş sırası ve sonrasında, değişmeyen en önemli gündem maddesi AB'ne tam üyelik amacıdır. Türkiye'nin üyelik sürecinde, önüne sürülen engellerden biri ve en önemlisi Kıbrıs sorunudur. Kıbrıs sorunu aynı zamanda Türkiye'nin milli bir davası niteliğindedir. Bu bağlamda, Türkiye'nin gelenekselleşen siyasetinde aynı ağırlığa sahip bulunan AB'ye üyelik ve Kıbrıs sorunu özellikle son yıllarda karşı karşıya gelen konular olmuştur. Günümüz AB-Türkiye ilişkilerini etkileyen Kıbrıs sorunu, Ankara

antlaşmasının genişletilen Ek Protokol (limanların ve hava sahalarının GKRY'ye açılması) ve KKTC'ye uygulanan izolasyonların kaldırılması konularından ileri gelmektedir.GKRY'yi Kıbrıs Adası'nın meşru devlet ve hükümeti olarak tanıtmaya ve kabul ettirmeye yönelik faaliyetler neticesinde Türk liman ve havaalanları,1987 yılından itibaren GKRY'ye kapatılmıştır.AB'nin Kıbrıs sorununa karşı izlediği politikanın formüle edilmesinde ve uygulanmasında,Yunanistan faktörü de önemli bir unsur oluşturmaktadır.1981 yılında AB'ye tam üye olan Yunanistan, Ege ve Kıbrıs konularında avantajlar elde etmeye çalışmıştır.Bu tarihten itibaren Yunanistan,Türkiye ile ilgili sorunlarını AB platformuna taşıyarak ikili sorunları “Avrupa Sorunu” statüsüne taşımaya bir dış politika önceliği olarak benimsemiştir. AB, Kıbrıs sorununun çözümünde Türkiye'yi tek taraflı olarak yükümlülük altına sokmuş,fakat Yunanistan'ı serbest bırakmıştır.AB, Kıbrıs'ta jeopolitik çıkar sağlamak için Kıbrıs sorununda kalıcı ve tarafları tatmin eden bir çözüm bulunmadan ,uluslararası hukuku da çiğneyerek, GKRY'ni Ada'nın tamamı adına üyeliğe kabul etmiştir. Rumlar 1 Mayıs 2004'te bütün adayı temsilen AB'ye üye olmuş, hedeflerine ulaşmıştır.Böylece, Türkiye' nin Ada üzerindeki ahdi hukukunu ihlal etmiş ve menfaatlerini yok saymıştır.Rum tarafının AB üyeliğine başvurması ve üye olarak kabul edilmesi Yunanistan'ın Kıbrıs sorununu “Avrupalılaştırma” politikasının önemli bir parçasını oluşturmuştur. Rum kesiminin AB'ye alınması uluslararası hukuka aykırılık oluşturmaktadır.Çünkü Kıbrıs Cumhuriyetini kuran Anayasa ve Garantörlük anlaşması Kıbrıs'ın iç hukukunu oluşturmaktadır.Rum kesimi böylece hem uluslararası hukuku hem de iç hukuku ihlal etmektedir. Aynı zamanda iki toplum arasında herhangi bir çözüme varmadan sunulan bu üyelik,ekonomik açıdan zaten kötü durumda olan KKTC'yi iyice zora sokmuştur.GKRY'nin AB'ye üyeliğinin kesinleşmesi ile AB'nin ,Türkiye'ye yönelik baskı politikası artmıştır.GKRY'nin AB'ye tam üyeliği Kıbrıs sorununu daha da açmaza sürüklemiştir.Çünkü Yunanistan ve GKRY Türkiye'nin AB'ye üyeliğinde çifte veto yetkisine sahip olmuşlardır.Türkiye,buna tepki olarak, GKRY'nin kullanımına açık olan liman ve havaalanlarını GKRY'nin kullanımına kapatmıştır.GKRY de izolasyonların ancak liman ve havaalanlarının kullanıma açılmasına bağlı olarak kaldırılacağını ifade etmiştir. Türk tarafı iç ve dış baskılar nedeniyle ve çözümden yana olduğunu göstermek için kabul ettiği,aslında Kıbrıs Türkü'nü ve yönetimindeki etkinliğini 15 yıl içinde yok etmeyi öngören Annan olarak adlandırılan BM çözüm planını kabul etmiştir.Annan planı,temel yapısı itibariyle fiilen yıkılmış olan ve sadece GKRY'nin temsil ettiği “Kıbrıs Cumhuriyeti”nin devam ettiği öngörüsü ile hazırlanmış ve meseleye Anayasal bir sorun olarak yaklaşmıştır.Plan, özünde Türk tarafının beklentilerini karşılamamakta,buna karşın Rum-Yunan ikilisinin hedeflerini hukuki ve siyasi bir zemine oturtmaktadır.AB'nin Kıbrıs'ta bir an evvel çözüme ulaşılması için Türkiye'yi ve KKTC'yi zorlamasının altında yatan gerçek, elde etmeyi düşündüğü stratejik avantajlar ve içine düştüğü zor durumdur.

Genel olarak bakıldığında, Kıbrıs'ta Federal sistemin uygulanması BM ve Kıbrıs Türklerinin inandıkları ve savundukları bir çözüm olarak görülür.Ancak Güney Kıbrıslı'lılarla Yunanistan bu çözümün Enosis'e giden yolu kapatacağı için sıcak bakmamaktaydılar.Yunanistan ve GKRY, Kıbrıs Adası'nın tek hakimi olmak ve bu adanın insanı olan Türklerin kendi topraklarında bir azınlık olarak yaşamasını istiyordu.Kıbrıs sorununa çözüm bulunmaya çalışılırken,bir yandan da Rumlar anlaşmalarla Doğu Akdeniz'i ele geçirme planları yapmaya başlamıştı.Böylece soruna bir de Akdeniz'in egemenliği, münhasır ekonomik bölge,petrol arama gibi konular da dahil edilmiş oldu.GKRY,2003 yılında Mısır, 2007 yılında Lübnan ile “Münhasır Ekonomik Sınırlandırma Antlaşması” imzalayarak,Türkiye ve KKTC'yi hiçe sayarak,diğer devletler ile Doğu Akdeniz'i paylaşmaya başlamıştır.Son olarak da İsrail ile 2010 yılında da“Münhasır Ekonomik Sınırlandırma Antlaşması”imzalamıştır.Böylece açık denizde yapılacak petrol ve doğalgaz araştırmalarının önü açılmış

oldu.GKRY'nin 2011 yılında petrol ve doğal gaz arama çalışmalarını başlatması üzerine Türkiye buna tepki göstererek KKTC ile "Kıta Sahanlığı Sınırlandırma Antlaşması" imzalamıştır.Bütün bu gelişmeler Türkiye-AB ilişkilerini olumsuz etkilemiştir.

AB -Türkiye ile ilişkilerinde baştan beri Kıbrıs sorununu ilgili bir faktör olarak gündemde tutarken son dönemlerde sorunu Türkiye'nin katılım sürecini aksatacak derecede vazgeçilmez bir unsur haline dönüştürmüştür.Yeni süreçte sorunun çözümü biraz daha arka planda kalırken Türkiye'nin Rumlarca temsil edilen Kıbrıs Cumhuriyeti'yle normal ilişkiye girmesi ve bu cumhuriyeti tanınması katılım sürecinin şartları olarak ortaya konmuştur.Türkiye ise Ek protokolü imzaladığı sırada bunun bir tanıma anlamına gelmediğini ifade ederek görüşmelerin yürütülebileceğini savunmaktadır.Türkiye AB üyesi değilken Kıbrıslı Türklerin Rumlarla birlikte AB 'ye dahil olmaları,onları çoğunluğun insafına bırakılmış zayıf ve korumasız bir topluluk durumuna düşürebilirdi.Kıbrıs Cumhuriyeti, AB üyesi yapılırken Rumlarla birlikte adanın tamamı AB üyesi sayılmış ve Kuzey Kıbrıs'ta AB müktesabatının uygulanmadığı Kıbrıs Cumhuriyeti olarak bahsedilmiştir.Ancak bu durum,Türk tarafının uygun bir şekilde AB'ye dahil edilememiş olması gerçeğini değiştirmemekte ve AB'nin bu çerçevedeki katkılarını sınırlandırmaktadır.

AB, Türkiye'nin üyelik süreci ile ilgili objektif bir bakış açısı oluşturmamış ve Kıbrıs sorunuyla ilgili şartları ve dayatmaları ile Türklerin gözünde tarafsızlığını yitirmiştir.Üyelik görüşmeleri gerçekleşirken AB içindeki Kıbrıs ile ilgili hava aşırı derece Türkiye aleyhine olmuştur.Rumların ve Yunanlıların davranışlarına paralel olarak AB çevrelerinin de Kıbrıs sorununu Türkiye'nin üyelik sürecinde ona tavizler verdirerek çözüme davranışı içine girmeleri,Kıbrıs'ın bütünleşmesi olasılığını daha da zayıflatmaktadır.Aynı zaman da AB,Doğu Akdeniz ve Orta Doğu bölgelerinde daha çok Rumlara ve Yunanlılara dayanarak etki alanını genişletmeye çalıştığında ve Türkiye'yi ikinci plana attığında Türkiye, Kıbrıs sorununda tamamen reel politik çerçevede bir yaklaşım sergileyecek ve daha çok stratejik çıkarlarını korumakla meşgul olacaktır.

3.1. AB'nin Türkiye'nin Üyelik Sürecinde Kıbrıs Sorununu Kullanması

AB, Kıbrıs sorunuyla ilgili Rum eylemlerine tolerans gösterirken ve AB üyelikleri ile ilgili hiçbir sorun çıkarmazken,Türkiye'nin AB üyeliği ile onun Kıbrıs politikaları ve eylemleri arasında ilişki kurma konusunda farklı bir tutum izlemiştir.Dünya güçleri arasında Türkiye'nin Kıbrıs'la ilgili eylemlerine tepki gösteren ve Kıbrıs duruşunu değiştirmesi için Türkiye üzerinde baskı uygulamaya çalışan aktörler arasında AB ön planda yer almaktadır.AB, genel olarak,Kıbrıs sorununda iyileşme ortaya çıkmasını engelleyen temel unsur olarak Türk tarafını görmüştür.Kıbrıs ile ilgili problemlerden dolayı dış politika meselelerinde (örn AB ile ilişkilerinde) Türk tarafına baskı uygulanmıştır.Sürecin başında AB,Kıbrıs sorununun Türkiye'nin üyeliği üzerinde etki doğurması konusunda negatif bir tutum içinde değildi.Ancak Kıbrıslı Rumlar,AB içinde Türkiye'nin hayatını zorlaştırmaktan ve Türkiye'nin AB üyesi olan Kıbrıs Cumhuriyetine karşı olan sorumluluklarını hatırlatarak katılım sürecinin kesintiye uğraması için çaba sarf etmişlerdir.Avrupa Komisyonu 2005 yılında,Türkiye'nin gümrük birliği çerçevesinde yükümlülüklerini yerine getirmesini vurgulamaktaydı.Bunun anlamı,Türkiye'nin,Ortaklık Anlaşmasını Kıbrıs Cumhuriyeti'ni içine alacak şekilde genişletmesi ve limanları,havaalanlarını Rumların kullanımına açmasıydı.Aynı yıl yayınlanan AB deklarasyonunda,bütün üye devletleri tanınmanın katılım sürecinin vazgeçilmez bir parçası olduğuna işaret edilmiştir.AB'nin Kıbrıs sorunu ve Türkiye'nin AB'ye üye olması arasında kurduğu bağ karmakarışıktır.21 Eylül 2005 tarihli AB deklarasyonu,tanıma konusunu, Kıbrıs sorununun kapsamlı çözümünden ayırmış ve Türkiye'nin Rum

yönetimini tanınmasını öngörmüştür. Böylece ilk defa Kıbrıs Cumhuriyeti'nin tanınmasıyla Türkiye'nin AB'ye katılımı arasında bir ilişki kurulmuştur. Türkiye'nin AB üyeliğine karşı olan AB devletleri ve çevrelerinin, AB üyesi bir ülke olarak Kıbrıs Cumhuriyeti'ne karşı sahip olduğu sorumluluklar çerçevesinde Türkiye'yi suçlama yoluna giderek onun üyelik sürecini önlemek, yavaşlatmak için Kıbrıs ile ilgili konuları kullanma eğilimi içinde oldukları görülmektedir. Eğer Kıbrıs sorunu ve Türkiye-AB görüşmeleri konuları birbirlerinden ayrılabilirse, karşıtlıklarını açık bir şekilde ortaya koymak zorunda kalacaklar ve Türkiye'nin üyeliğine taraf olanlar da karşı argümanlarını açıklama ihtiyacı hissedeceklerdir. AB'nin Kıbrıs sorununda Rumların görüşleri doğrultusunda hareket etmeleri ve Kıbrıs sorununu Türkiye'nin katılım sürecinin ayrılmaz bir parçası ve koşulu haline dönüştürmesi Türk liderleri farklı stratejiler oluşturmaya sevk etmiştir. Bu çerçevede Türk liderler, AB'nin Türkiye'nin katılım süreci çerçevesinde Kıbrıslı Rumlar ile işbirliği içinde olmasından, adanın tümü üzerinde Rum hakimiyeti kurulmasına neden olmasından ve Türkiye'nin güneyinin Helenleştirilmesinden ve tüm kazanımların kaybedilmesinden çekinmektedirler.

AB, Kıbrıs'ı bir bütün olarak, tüm Kıbrıs halklarına fayda getirecek şekilde, AB'nin işleyen istikrarlı iç piyasa ekonomisiyle bütünleştirmek, Avrupa'nın güvenliği ve istikrarının sağlanması konusunda Kıbrıs ile işbirliği yapmak, Kıbrıs Türk toplumunun izolasyonunu sona erdirmek ve Kıbrıs Türk toplumunun kalkınmasını teşvik ederek Kıbrıs'ın yeniden bütünleştirilmesini kolaylaştırmak için çaba sarfetmelidir.

Sonuç

Kıbrıs çatışması, iki farklı kimlik üzerine oturmaktadır. Bu farklı kimlikler sıfır toplamı bir oyun şeklinde bir egemenlik anlayışına sahiptir. Her iki toplumda da farklı kimlik ve egemenlikleri savunan elitler vardır. Bunlar, çoklu ve birbirine geçmiş kimlikler anlayışına yönelmek yerine komşularını varlıklarına tehdit gören bir sosyalleşme içindedirler. Kıbrıs meselesi Türkiye için her şeyden önce bir tarihi miras konusudur. Kıbrıs meselesi Türkiye'nin güvenliğini ve güvenilirliğini ilgilendiren bir konudur. Aynı zamanda iç siyaset konusudur. Kıbrıs meselesi aynı zamanda duygusal bir konudur. AB'ye tam üyelik hedefi de 50 yıldır zaman zaman yavaşlaşsa da Türk Dış Politikası'nın önemli gündem maddesi olmuştur. Bu iki konu son yıllarda karşı karşıya gelmiştir. Türkiye burada dengeleme politikası uygulaması yaparak ikilemden çıkmaya çalışmaktadır. Fakat uluslararası camianın Kıbrıs Rum yönetimine "meşru Kıbrıs hükümeti" muamelesi yapmaya devam etmesi neticesinde Rum tarafının stratejisini değiştirmesini beklemek iyimserlik olur. Barışa yardımcı olma sorumluluğu olan uluslararası camiaya düşen görev, 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti Devletinin , hukuk ihlalleri ile ikiye bölündüğünü ve her iki tarafın kendi kesiminde, diğerine denk egemenlik yetkilerine sahip devlet olduğunu, self-determination hakkının her iki topluma ayrı ayrı geçtiğini kabul edip, Kıbrıs Rum yönetimine ulusal ve uluslararası dengelerin yeniden kurulması koşulu ile ada bir çözümün olabileceğini anlatması gerekir. AB'nin Kıbrıs sorununa katkıda bulunmasının yollarından bir de sorunun taraflarından biri olan Türkiye'ye belli motivasyonlar ve imkanlar sağlamasıdır. Ancak AB'nin Türkiye'ye karşı çekicilik gücünden gerçek anlamda yararlandığı, üyelik kozunu devreye sokarak onu Kıbrıs sorununun çözümünde daha yapıcı yavra yönlendirdiği söylenemez. Türkiye AB'nin mesajları ve eğilimleri ile AB'nin sağlamayı düşündüğü teşviklerin, kendilerinin Kıbrıs ile ilgili tarihsel çıkarlarından daha önemli ve daha fayda getirici sonucuna ulaşmamışlardır. Tam aksine, ödüllere çok tehditlerle Türkiye'nin Kıbrıs tutumunu değiştirmeye çalıştığıdır. AB, Kıbrıs sorunu sayesinde Türkiye'yi üye olarak kabul etmekten kurtulmayı hesap ettiği izlenimini vermektedir. Bu olgu bir kenarda tutulacak olursa AB'nin sergilediği davranış tarzının temelindeki

mantık,Türkiye'nin,AB üyeliğine hayati derecede ihtiyaç duymasından dolayı Kıbrıs sorununda kendisinden beklenen adımları atacağıdır.Ancak Türkiye'nin Kıbrıs konusunda,AB'nin beklediği adımları atabilmesi için üyeliğinin gerçekleşmesi ve üyelikten çok ciddi somut faydalar elde etmesi gerekmektedir.Türkiye, AB üyeliği ile Batının gerçek anlamda bir parçası haline gelerek hedefine ulaşmış olur.Ancak bu durumda bile Kıbrıs sorununu içselleştirmiş olan Türk halkına ve geleneksel elit çevrelere Kıbrıs'ta taviz vermeyi anlatmak kolay olmayacaktır.Kıbrıs Adası'nda her şeyden önce iki ayrı toplum yaşamaktadır ve bulunacak çözümlerde bu durum gözardı edilmeyerek eşit uygulamalarda bulunulmalıdır.Bulunacak en iyi çözüm Türkiye'ninde savunduğu iki hür toplumun oluşturacağı bir konfederasyonla sağlanabilir.Türkiye ile KKTC'nin akraba devletler olarak dayanışma içinde olması ve kararlı duruşlarına güç katacaktır.

Kaynakça

- Bozkurt, E. (2006).Avrupa birliği çerçevesinde Kıbrıs sorununun çözümü mümkün mü?.*Uşak Stratejik Araştırmalar Yayını*.
- Uşlu, N.(2008).Avrupa birliği Kıbrıs sorununa çözüm getirebilir mi? *T.C Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı*.34/2008.sf 35-60
- Uşlu, N.(2010).Kıbrıs'ın bütünleştirilmesinde AB'nin olası rolü ve açmazları. *Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi*, 22,1-22
- TasamYayımları (Haziran 2011).Türkiye-AB ilişkileri kapsamında Kıbrıs sorunu.Erişim Tarihi Eylül 2014.<http://tasam.org-TR/Icerik/2414/turkiye-ab-iliskileri-kapsaminda-kibris-sorunu>
- Arıkan, H. (2004).Avrupa Birliğinin Kıbrıs politikasına eleştirel bir yaklaşım.*Yönetim Bilimleri Dergisi*, (1:3)
- Demir, N. (2005).Avrupa Birliği Türkiye ilişkilerinde Kıbrıs sorunu.*Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1,347-367
- Kuloğlu, A. (2008, Kasım).KKTC' nin stratejik önemi ve Türk Cumhuriyetleri ile dayanışma. Orta Asya ve KKTC konulu Uluslararası Sempozyumda sunulan bildiri, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Kıbrıs
- Kuloğlu, A. (2008).Ulusal menfaatler işığında Kıbrıstaki gelişmelere bakış.*Eko-Enerji Dergisi*, sayı: 16
- Vatansever, F.(2012). Kıbrıs sorununun tarihi gelişimi.*Dokuz Eylül Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 12, 1487-1530
- Arsava, F.(1996).Kıbrıs sorununun uluslararası hukuk açışından değerlendirilmesi.*Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*,No: 1-4,43-51
- Sandıklı, A & Akçadağ, E. (2011).Kıbrıs sorunu kapsamında AB-Türkiye ilişkileri.*Bilge Strateji Dergisi*, cilt: 3, sayı: 2,143-1
- <http://www.stwing.upenn.edu/durduran/hamambocu/authors/dsy/ab1#intro> 05.11.2014